

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

НАУКОМЕТРІЯ ТА НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

(назва навчальної дисципліни)

для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

(назва освітньої програми*)

Рік навчання 2024-2025, семестр I, II

Форма навчання (*денна/вечірня, заочна*)

Галузь знань*

Відповідно до освітньої програми

Спеціальність*

Відповідно до освітньої програми

Третій (освітньо-науковий)

рівень вищої освіти

Кафедра
та викладач

Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти

Викладач/викладачі: Свириденко Денис Борисович

Лінк на профіль викладача на сайті факультету чи у Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=ow--CJwAAAAJ&hl=en>

E-mail: (адреса корпоративної пошти викладача): d.b.svyrydenko@udu.edu.ua

Лінк на курс в Moodle: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9352>

**I. Основна мета/цілі
навчання**

Формування у здобувачів третього рівня вищої освіти знань про наукометрію як складову забезпечення результативності їх науково-дослідної діяльності та формування практичних умінь та навичок використання наукометричних інструментів, а також розвиток умінь щодо здійснення науково-організаційної діяльності відповідно до діючих у системі підготовки аспірантів нормативних актів.

**II. Місце навчальної
дисципліни в
освітній програмі***

Навчальна дисципліна *обов'язкова*
Цикл загально-наукової підготовки

**III. Обсяг навчальної
дисципліни**

	<i>Денна, вечірня</i>	<i>Заочна</i>
<i>Кількість кредитів</i>	4	4
<i>Загальна кількість годин</i>	120	120
<i>Лекційні заняття</i>	30	8
<i>Семінарські/практичні заняття</i>	22	6
<i>Самостійна робота</i>	68	106

**IV. Короткий зміст
навчальної
дисципліни**

Модуль 1. Наукометрія як галузь знань. Наукометричні форми впровадження результатів дослідження. (Модуль передбачає вивчення: історії виникнення наукометрії; соціокультурних передумов дисциплінарного оформлення наукометрії; методологію наукометрії (бібліометричні та імовірно-статистичні методи, метод експертних оцінок); індексу Гірша та інших індексів сучасної наукометрії; повнотекстових баз даних та наукометричних баз; Платформи Open Journal System; наукометричних форм впровадження результатів дослідження аспірантів. В ході освоєння модулю передбачено визначення критеріїв якісних з точки зору наукометрії наукових журналів; дослідження технологічного забезпечення наукометрії (електронні видання, пошукові системи, «видимість» публікації, політика Open Access, DOI тощо); дослідження особливостей Профілів ORCID, Academia.edu, ResearchGate тощо).

Тема 1. Становлення наукометрії як галузі знань

Тема 2. Роль наукометрії у науково-дослідницькій діяльності аспірантів

Тема 3. Евристичний потенціал та недоліки наукометрії

Модуль 2. Наукометричні бази даних Google Scholar, Scopus, Web of Science. (Модуль передбачає дослідження наступних питань: Історія виникнення та сучасні можливості Google Scholar. Профіль автора (закритість, видимість, наповнення тощо). Наукометричні показники дослідника у Google Scholar. Проблема афіліації. Особливості пошуку. Місце Google Scholar у світовій наукометрії. Недоліки системи. Історія виникнення та сучасні можливості Scopus. Профіль ScopusID. Наукометричні показники дослідника у Scopus. Поняття імпаکت-фактору журналу SPIN. Особливості пошуку. Рейтинг журналів. Проблема перевірки включеності журналу у базу Scopus. Недоліки системи. Історія виникнення та сучасні можливості Web of Science. Профіль ResearcherID. Наукометричні показники дослідника у Web of Science. Складові Web of Science Core Collection (Arts & Humanities Citation Index, Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Emerging Sources Citation Index). Особливості пошуку. Рейтинг журналів. Проблема перевірки включеності журналу у базу Web of Science (Master Journal List). Недоліки системи.)\

Тема 1. Особливості та практичні можливості наукометричної бази Google Scholar.

Тема 2. Мультидисциплінарна наукометрична база даних Scopus.

Тема 3. Мультидисциплінарна наукометрична база даних Web of Science.

Модуль 3. Вітчизняний вимір наукометрії у дослідницькій діяльності аспірантів. (У ході опанування модулем відбувається дослідження наступних аспектів дослідницької діяльності аспірантів, а саме: наукометричні показники українських організацій у Google Scholar, Scopus, Web of Science; вітчизняні журнали у наукометричній базі Scopus; вітчизняні журнали у наукометричній базі Web of Science; рейтинги української науки у світових рейтингах наукометричних баз; проблема інтеграції українських наукових видань у наукометричні бази даних, критерії включення видання до наукометричних баз Scopus та Web of Science; наукометричний моніторинг суб'єктів наукової діяльності України; платформа URAN; нормативне забезпечення діяльності УІНЦ; національний репозитарій академічних текстів; проблема плагіату у сучасній українській науці; індивідуальний рейтинг дослідника у системі; рейтинги організацій у системі; розширенні можливості пошуку у системі (установа, галузь знань тощо).

Тема 1. Наукометричні показники української науки.

Тема 2. Український індекс наукового цитування (УІНЦ).

Тема 3. Бібліометрика української науки.

Модуль 4. Науково-організаційна діяльність в контексті проведення наукового дослідження та захисту кваліфікаційної наукової роботи на здобуття освітнього ступеня доктора філософії. (Загальні положення Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність»: основні терміни та їх визначення. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності: права та

обов'язки. Соціально-правові гарантії вчених та наукових працівників. Управління у сфері наукової та науко-технічної діяльності: форми, методи, повноваження, фінансування, кадрове забезпечення тощо. Проблеми та перспективи розвитку наукової та науково-технічної діяльності в Україні. Організаційна структура науки та її функції. Система підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів. Види та етапи науково-організаційної діяльності. Порівняльний аналіз науково-організаційної діяльності в Україні та за кордоном. Поняття про наукову інформацію її види та сутність. Наукова інформація та її джерела пошуку (отримання). Технології роботи з електронними та паперовими інформаційними джерелами. Специфіка проведення емпіричного та теоретичного дослідження. Аналіз та інтерпретація інформації. Особливості та принципи накопичення і оформлення інформаційних джерел. Загальна характеристика етапів наукового дослідження. Види оформлення проміжних результатів наукового дослідження: статті, тези, доповіді, монографії. Аналіз, систематизація та узагальнення результатів дослідження. Вимоги та структура оформлення дисертації згідно Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40. Поняття про паспорт спеціальності. Етапи підготовки дисертації до захисту. Попередній захист дисертації. Перелік документів та процедура їх підготовки до подання та розгляду у разовій спеціалізованій вченій раді дисертаційного дослідження. Разова спеціалізована вчена рада: функції, склад, структура, права, обов'язки тощо. Сценарій прилюдного захисту як нормативна процедура. Вимоги до відкритості матеріалів та організації сторінки разової спеціалізованої ради. Процедура захисту дисертаційного дослідження. Процедура присудження ступеня доктора філософії та підстави для скасування.).

Тема 1. Науково та науково-технічна діяльність в Україні: нормативно-правовий аспект.

Тема 2. Науково-організаційна діяльність як технологія спрямована на забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності: структура, функції, види, етапи.

Тема 3. Наукова інформація та дослідно-експериментальна перевірка: пошук, накопичення, обробка даних.

Тема 4. Обробка та оформлення результатів дослідження освітньо-наукового рівня доктора філософії.

Тема 5. Підготовка до захисту дисертації освітнього рівня доктора філософії: вимоги, етапи, процедури.

Тема 6. Процедура захисту дисертації.

Детальніша інформація про тематику дисципліни (види занять, теми практичних/семінарських занять, теми самостійної роботи, індивідуальні завдання та інші) розміщена на курсі у Moodle:

<https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=9352>

V. Результати навчання

Згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей та результатів навчання в освітній програмі*

VI. Порядок і критерії оцінювання

Поточний контроль: 1. Опрацювання матеріалів до практичних занять та участь в них: доповідь на занятті, участь в обговоренні теми шляхом постановки проблемних питань та дискусія, доповнення міркувань. (Відповіді на шести заняттях, кожне з яких передбачає максимальну оцінку 5 балів, в загальному підсумку може становити 30 балів).

2. Написання реферату з дисципліни. Виконується з теми, яка визначається на перетині проблематики курсу та теми дисертаційного дослідження здобувача освіти зі спеціальності. Оцінка за реферат становить допуск до складання заліку. (Максимальна оцінка за виконання реферату може становити 30 балів).

Підсумковий контроль здійснюється у формі усного заліку (відповіді на залікові питання, з них кілька питань – теоретичні, одне – характеристика першоджерела).

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість та аргументованість; використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. (Оцінку 5 балів здобувач може отримати у випадку системного розуміння теми, позицію обґрунтовує на основі різних джерел; висловлює інноваційну й оригінальну авторську позицію; оцінка 4 бали ставиться за комплексне розуміння теми, з наявними незначними огріхами в інтерпретації фактів, міркування обґрунтовує на основі освоєння декількох джерел, має авторську позицію та вміє логічно структурувати навчальний матеріал; оцінка 3 бали ставиться за базове розуміння теми, не оригінальну авторську позицію та її стисле розкриття під час представлення теми, алогічну структурування навчального матеріалу; 2-1 бали ставиться за поверхове розуміння теми, наявні значні фактичні помилки.

Під час виконання письмової роботи (реферат): повнота розкриття теми; цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки; дотримання вимог оформлення письмової роботи.

Рівень відповідності критеріям

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно висловлюється з теми будь-якого рівня складності, аргументовано висловлює свої думки.

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в необхідному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах навчальної дисципліни, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач засвоїв навчальну дисципліну в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом опанував навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач загалом засвоїв навчальну дисципліну, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості тем.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувач частково засвоїв навчальну дисципліну, не засвоїв більшості тем, володіє елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміє логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку; 0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни. Здобувач не виконав більшості завдань, не володіє навчальним матеріалом.

VII. Політика курсу*

Загальні правила під час занять: *взаємоповага; активна участь* у дискусіях та обговореннях; *вимкнення гаджетів* (під час онлайн-занять вимкнення звуку); *запис матеріалу:* можна записувати матеріал лекцій, але фотографувати екрани презентацій/схем/малюнків лише з дозволу викладача.

Дедлайни та умови для перескладання: *чіткі дедлайни:* всі завдання мають бути виконані та здані до зазначеного терміну (реферат); *обґрунтування пропусків; перескладання:* можливість перескладання зазвичай передбачається, але лише в усній формі (курс спрямований на високий розвиток комунікативних навичок, участь в дискусіях тощо).

Академічна доброчесність: *самостійна робота:* завдання мають виконуватися самостійно, в разі посилання на матеріали – цитування джерел; *плагіат є неприпустимим.*

Зворотній зв'язок: викладач регулярно надає зворотній зв'язок в разі коректного звернення усталеними нормами – засобами (корпоративна електронна адреса).

Індивідуальні консультації: при виникненні питань, здобувачі мають можливість звернутися до викладача за індивідуальною консультацією.

VIII. Основні інформаційні ресурси

Зазначають кілька основних джерел (підручники, посібники, статті, монографії, інтернет-ресурси тощо) для вивчення навчальної дисципліни*

Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.; Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.; Наукові дослідження і розробки: світова практика та вітчизняний досвід / Т. В. Писаренко [та ін.]. Київ: УкрІНТЕІ, 2019. 266 с.; Спеціалізовані вчені ради УДУ імені Михайла Драгоманова. URL: <https://udu.edu.ua/nauka/spetsializovani-rady>; Семенов О. М. Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти = Researcher's Academic Culture: European and National Contexts : навч. посіб.; Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка, "Erasmus+ ", Programme of the European Union, EurDocs, програма модуля Жана Моне (2018-2021). Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 215 с.; Юрко Н. А. Академічна доброчесність : основні принципи та види порушень / Юрко Н. А., Стифанишин І. М., Проценко У. М. // Young Scientist. 2020. № 3.2 (79.2). С. 133-136.; Martín-Martín, A., Thelwall, M., Orduna-Malea, E. (2021). Google Scholar, Microsoft Academic, Scopus, Dimensions, Web of Science, and OpenCitations' COCI: a multidisciplinary comparison of coverage via citations. Scientometrics, 126, 871–906. URL: <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03690-4>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти протокол № 4 від 19 листопада 2024 р.

---

*Цей формат робочої програми навчальної дисципліни (силабуса) є загальноінформаційним для зручності публікування на сайті відділу аспірантури і докторантури ключової інформації з навчальної дисципліни циклу загальнонаукової підготовки для аспірантів, які навчаються на усіх освітніх програмах. Програмні результати навчання, назва освітньої програми, галузь знань та спеціальність, а також модуль, що містить тематику курсу відповідно до профілю кожної освітньої програми окремо, вказано у повному форматі робочої програми навчальної дисципліни (силабуса), яка опублікована на сторінці кожної освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти на відповідних факультетах.
